

Ponrepo Viktor 1860–1926 (1931)

Dismas Šlambor alias Viktor Ponrepo se narodil dne 16. června 1858 v tehdejší číslu popisném 440 na Starém Městě pražském.¹⁾ Jeho rodiči byli Johan a Karolina (rozená Kniemannová). Dismas jako prvorozený syn byl pokřtěn několik dní po narození v nedalekém klášterním kostele sv. Jiljí.²⁾ Otec Johan pracoval v pozlacovačské dílně, která patrně zajišťovala dostatečný příjem k finančnímu zabezpečení celé rodiny, což byl zřejmě i předpoklad k tomu, aby se jak starší Dismas, tak i jeho mladší bratr Karel věnovali stejnému řemeslu. Dismas se vyučil pozlacovačem v dílně mistra Nejtky a patrně i toto řemeslo krátký čas skutečně vykonával.³⁾

Profesní směr připravený rodiči však Dismas Šlambor nepřijal za svůj, neboť tíhl k umělecké činnosti. První známky tohoto zaměření lze vysledovat již na přechodu mezi dětstvím a dospělostí, kdy podle dochovaného životopisu začal navštěvovat kouzelnické a eskamotérské kurzy pořádané německým iluzionistou. Podle téhož pra-

mene měl „[...] ve 22 letech vlastnit již svoje divadlo.“⁴⁾ Jednalo se zřejmě již o dobu, kdy veřejně vystupoval pod uměleckým jménem Viktor Ponrepo. Při volbě jména se údajně nechal inspirovat názvem zámku Bon Repos u Nových Benátek.⁵⁾

Jedním z prvních prostor, kde mohl Ponrepo profesionálně vystupovat, byl na přelomu května a června roku 1897 společenský sál pražského Konviktu (dnes kino Ponrepo). V Praze se Ponrepo déle umělecky nezdržel a odešel spolu s manželkou Karolínou (rozenou Kolářovou) na venkov, kde společně začali nabízet svá eskamotérská čísla.⁶⁾

Rok 1899 znamenal v uměleckých aktivitách Viktora Ponrepa velký přelom, neboť se svým „Kouzelným divadlem“ přijel do Českých Budějovic, kde v tehdejší velkém sále České besedy poprvé uváděl filmovou projekci s názvem „pravý americký biograf (živé fotografie)“. Obdobně jako s divadlem měl Ponrepo ohlas i s biografem, se kterým objížděl nejrůznější oblasti Čech. Pro většinu diváků, kteří přicházeli na projekce, to byla

1) Alfréd Hurtig, *Polohopisný plán Staré město, Dolejší Nové město, Josefova*. Praha: F. Kytka 1891; Dnes odpovídá původní 440 novému číslu popisnému 13.

2) Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik, sign JIL N15, fol. 158.

3) Národní filmový archiv (NFA), f. Ponrepo Viktor, inv. č. 24, životopis Viktora Ponrepa.

4) NFA, f. Ponrepo Viktor, tamtéž.

5) Karel Čáslavský, *Defilé prvních českých filmů*. Praha: Český filmový ústav 1971.

6) Národní archiv (NA), f. Policejní ředitelství Praha II. — všeobecná spisovna 1931–1940 (PŘ II. -VS), kar. 10696, sign. S 32341/1 Šlambor Dismas, fol. 4.

Viktor Ponrepo — portrétní fotografie.

Pramen: NFA, Sběrka fotografických civilních portrétů českých filmových osobností, sign. P 880, přírůstkové číslo 351132

zpravidla první zkušenost s filmem. Provoz kina také přitahoval zájem místních novin. V roce 1902 to byly například Jičínské listy, kde se čtenáři mohli dozvědět o Ponrepově kočovném fonografickém biografu, který promítal „živé obrazy“ v sále místního hotelu Hamburk. Obecenstvo tehdy mohlo vidět nejen zdokumentovaný atentát na amerického prezidenta Williama McKinleyho, ale i následnou popravu anarchisty Leona Czolgosze, jenž za tímto útokem stál.⁷⁾ Cesty Viktora Ponrepo po českých zemích ovšem nebyly provázány jen úspěchy, ale i stížnostmi. V jedné z nich si například stěžoval řídící učitel z města Dobrušky přímo na policejní ředitelství v Praze. Dle stížnosti měl údajně Ponrepo při místní projekci slibovat divákům v rámci doprovodné loterie hodnotné výhry, které ovšem diváci následně neobdrželi. Jak nakonec celá stížnost dopadla, bohužel nevíme.⁸⁾

Ponrepo na samotné eskamotérství při provozování kina nezanevřel a příležitostně takto vystupoval i nadále. Získané zkušenosti chtěl u nás jako jeden z prvních průkopníků tohoto oboru předat i dalším zájemcům. Své rady a tipy zvětčil ve své knize, v níž následovníky nabádal nejen k ostražitosti při půjčování samotné knihy (jelikož by tak mohlo dojít k prozrazení kouzel), ale navíc je upozorňoval, aby nezapomínali mít dostatečnou sebedůvěru před každým veřejným vystoupením. K tomuto Ponrepo doslova napsal: „[...] Umělec vystoupiv na jeviště musí býti přesvědčen, že nikdo jeho kousku nezná, sice by jinak do rozpaků přišel. Eskamoteur musí býti smělý a odvažlivý i provede pak více, než sám sobě důvěřoval [sic!].“⁹⁾

Se svým biografem se navracel do rodné Prahy,¹⁰⁾ kde podle literatury měl poprvé promítat již v roce 1900.¹¹⁾ Zpočátku se ale v Praze natrvalo usadit nemohl, jelikož nedostal patřičné povolení od c. k. úřadů. Ponrepo tedy dočasně využíval i nejrůznější prostory výletních kulturních objektů v blízkém okolí tehdejší Prahy.¹²⁾ Jedním z nich byla v roce 1905 Klamovka v Košířích (dnes součást Prahy), kde si Ponrepovy projekce na zahradě objednal majitel areálu František Hlaváček. Podle dochované smlouvy měl Viktor Ponrepo několik měsíců promítat filmy každý den mimo pátek a také pravidelně obměňovat program. Za tuto činnost měl majitel kina obdržet od Fr. Hlaváčka dvacet korun za každý den provozu, v případě neděle (nebo o svátku) částku čtyřicet korun.¹³⁾

O dva roky později, konkrétně 15. září 1907, otevřel Ponrepo stálý kinosál na Starém Městě

7) Jiří Havelka, *Kronika našeho filmu*. [Praha]: Filmový ústav 1967, s. 96.

8) Luboš Bartošek, *Ponrepo. Od kouzelného divadla ke kinu*. Praha: Orbis 1957, s. 33.

9) Viktor Ponrepo, *Moderní salonní kouzelnictví. Hojná sbírka uměleckých kousků z oboru salonní eskamotáže, bříchohlučectví, čtení myšlenek, různé pokusy z fyziky, mechaniky, arithmetiky a společenské hry pro umělce z povolání i dilety pro spolkové zábavy, cirkusy apod.* Praha: R. Stach 1903, s. 6.

10) Podle policejní přihlášky se Viktor Ponrepo (spolu s manželkou) zpět do Prahy přihlásili až dne 27. srpna 1908; NA, f. Policejní ředitelství I. — konskripce, karton 599, obraz 551.

11) Karel Čáslavský, tamtéž a Zdeněk Štábla, *Data a fakta z dějin československé kinematografie 1896–1945*, svazek 1. Praha: Český filmový ústav 1988, s. 61.

12) Luboš Bartošek, tamtéž, s. 50–53.

13) NFA, f. Ponrepo Viktor, inv. č. 14, Smlouva s Františkem Hlaváčkem.

14) Luboš Bartošek, tamtéž, s. 58.

pražském. Podnik sídlil v domě „U modré štiky“ v Karlově ulici a zpočátku byl jediný svého druhu ve městě. Vyjma pátku se zde promítalo obvykle každý den. Diváci si zde mohli vybrat z pestré nabídky filmů, jak z českých, tak i zahraničních. Filmy byly ozvláštněné osobitými doprovodnými komentáři, za kterými stál sám Viktor Ponrepo.¹⁴⁾

Počet kin v Praze postupem času neustále stoupal, následkem čehož se snižovaly i příjmy ze vstupného. Ponrepo tedy zkoušel přilákat diváky i jinými způsoby. Například v létě roku 1908 kino kvůli vysokým teplotám na několik měsíců dočasně přesunul do zadní části pivovarské zahrady v Nuslích a následujícího léta pak na Žižkov, do prostor bývalého kluziště (Bezovka). V témže roce se kromě obnovení eskamotérské licence také pokusil v domě „U modré štiky“ nově provozovat půjčovnu filmů, ale ani tato aktivita nepřinesla požadovanou finanční stabilizaci. Přesto si své kino udržel a dále vítal své návštěvníky.¹⁵⁾ V době největší nouze, kdy si Ponrepo nemohl dovolit zaměstnávat žádné další pracovníky, obsluhoval osobně i kinematografickou promítačku.¹⁶⁾

Vypuknutí Velké války znamenalo i změnu ve fungování biografů, neboť mnozí mladší majitelé kin a zaměstnanci byli povoláni na frontu.¹⁷⁾ Viktor Ponrepo sice odveden nebyl, ale jeho kino postrádalo zaměstnance, kteří museli povinně odejít do pole. Provoz jeho biografu také zatěžovala nejrůznější nařízení, která ukládala majitelům přispívat na bojové aktivity Rakouska-Uherska.

Po válce se Ponrepo a jeho biograf plně začlenili do fungování nového státu a zažili také ekonomický vzestup kinematografie. Svým divákům nabízel ve svém malém kinosále pestrout nabídku

filmů, ačkoliv nemohl konkurovat velkým biografům.

Viktor Ponrepo zemřel dne 4. prosince 1926 v Praze ve věku 68 let. Jeho tělesné pozůstatky jsou uloženy v hrobě č. 163 na pražském Vínohradském hřbitově.¹⁸⁾

Národní filmový archiv má ve svých depozitářích uloženo k osobnosti Viktora Ponrepa řadu archiválií.¹⁹⁾ Pomineme-li na zakázku vyrobený film *PONREPOVO KOUZELNICTVÍ*,²⁰⁾ jsou další archiválie zpravidla deponovány v oddělení písemných archiválií.

V malé torzovitě pozůstalosti můžeme nalézt především nejrůznější programy kina, kinematografické licence, různorodou korespondenci nebo vysvědčení o úspěšném vykonání zkoušky k obsluze kinematografického promítacího přístroje. Za hodnotný lze považovat také Ponrepův malý poznámkový sešit, ve kterém jsou patrně uvedeny některé kontakty na řemeslníky nebo spolupracovníky ve filmovém průmyslu. Pro badatele mohou mít přínos i uvedené záznamy o finančních aktivitách Viktora Ponrepa, jak v soukromém, tak i pracovním životě. Rovněž bychom neměli opomenout jedinou dochovanou smlouvu, která dokládá, že projekce od Ponrepova biografu si na počátku 20. století objednal na zakázku syn bývalého starosty v Košířích a majitel restaurace Klamovka František Hlaváček. Několik desítek fotografických snímků Viktora Ponrepa je rovněž uloženo ve Sbírce fotografických civilních portrétů českých filmových osobností.²¹⁾

Luboš Marek

15) NFA, f. Ponrepo Viktor, inv. č. 24, Životopis Viktora Ponrepa.

16) NFA, f. Ponrepo Viktor, inv. č. 2, Vysvědčení o zkoušce způsobilosti k obsluze kinematografického přístroje.

17) NA, f. Policejní ředitelství Praha II — evidence osob, sign. Šlambor Dismas; V roce 1914 byl Viktor Ponrepo policejně přihlášen v tehdejší pražské ulici Pštroská, v průběhu války se pak přestěhoval do ulice Betlémská.

18) Miloš Dvořák, *Malý průvodce po hrobech velkých III*. Ústí nad Labem: AOS Publishing 2018, s. 61.

19) Pro budoucí výzkum mají význam také materiály uložené v NA. Zde se v nedávné době podařil ve fondu PŘ II.-VS nalézt velmi objemný spis, který umožňuje životní osud Viktora Ponrepa zasadit do nových souvislostí.

20) Eva Urbanová a kol., *Český hraný film I. 1898–1930*. Praha: Národní filmový archiv 1995, s. 156; Snímek natočil v roce 1911 režisér a kameraman Antonín Pech.

21) NFA, Sbírka fotografických civilních portrétů českých filmových osobností, sign. P 880, přír. č. 351132.